

תיקוני עירובין

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 326
סיון תשפ"ב

שלם, וצריך לעשות הרבה עמודים חדשים, כמו כן הוא אמר שהסתמכו בהרבה מקומות על עמודי העץ של קווי הטלפון, והם כבר לא יכולים לשמש את העירוב כי הבתים התרחבו והחוסים עוברים על הבתים. הוא התכונן מראש שנעשה תכנית חדשה לגמרי, אך בכל זאת היו כמה מקומות שהיה קו עירוב ישן שנמצא במצב סביר. במקומות אלו השתמשנו בקו הישן, עם תוספת של כמה עמודים במקומות שהוא אינו טוב.

הדוט קשור לצנור הניקוז שאינו מגיע לקרקע

כסיוור זה פגשנו הרבה מקומות שהאחראי ניסה לעשות דבר טוב, ובפועל זה היה פסול. במקום אחד הוא חיבר את החוט לצנור ניקוז שיורד מהגג של המחסן, והתכוון שהצנור יהיה העמוד של העירוב. והנה בעיקרון זה יכול להיות כשר אם החוט נמצא מעל הצנור ולא מהצד, אבל כאן היתה בעיה אחרת, שהצנור לא התחיל מהקרקע ממש, אלא מגובה של כארבעים ס"מ, והרי הוא כמחיצה תלויה ג' טפחים, שהגדלים יכולים לבקוע תחתיה, ואין שמה מחיצה. [ודין זה נאמר גם בלחי ובעמוד של צורת הפתח, כמבואר בסי' שס"ג ס"ו וי].

עמוד תאורה שמתרחב בתחתיתו, הבלד בין ישר לעקום

במקום אחר בסוף הישוב, היה חוט קשור לעמוד תאורה ירוק. והנה בעמודי התאורה קשה לקשור את החוט מעל העמוד, כי אין בראשו וו או ברזל כלשהו, לכן בדרך כלל קושרים את החוט מסביבו, אלא שבצורה זו ברור שאינו כשר לעירוב כי החוט מהצד. אבל כיון שבתחתית העמוד מסוג זה יש חלק רחב יותר, א"כ אפשר להחשיב את החלק התחתון כמו לחי,

העירוב קשור לעמוד תאורה עקום

והחוט שבצידי העמוד העליון, הרי הוא מעל ראש העמוד התחתון הרחב. אבל כל זה נכון כאשר העמוד ישר מאוד, שאז אם נמדוד קו ישר מהעמוד התחתון, יוצא שהחוט מכונן מעליו, אבל כאשר העמוד עקום, אין שום היתר בזה, כי החוט אינו מכונן מעל ראש החלק התחתון. לכן אי אפשר להכשיר את העמוד הזה אפילו בדיעבד.

[ויש להוסיף שגם בעמוד שאינו עקום כל כך, ואפילו כאשר במראה עין נראה ישר, מצוי מאוד שיש עקמימות קטנה, שהחוט כבר אינו מעל החלק התחתון, וצריך בזה זהירות גדולה. ומי שמתמחה בכך יכול לדעת לבדוק ולראות את השינוי, אבל באופן כללי רצוי שלא להשתמש בפתרון זה, מחמת החשש המצו לצערינו, שעשו כן ולא הבחינו שהעירוב היה פסול זמן רב].

עמוד אחורי גדר של חצר ואינו כנגד הרשוה

בהמשך הבדיקה ועריכת התכנית, היו שני מקומות שנתקלנו בעמוד תקין אבל יש בו בעיה הלכתית שקשה קצת להסביר אותה ולהראות את מקורה, אבל זו אכן בעיה הדורשת תיקון. ודין זה אנו לומדים כעת במסגרת שיעורי העירובין למעשה, בדין עמוד אחורי הכותל או שווה עם הכותל, שאם העמוד נמצא אחורי קיר ואינו כנגד הפתח, יש מהאחרונים שכתבו שהוא פסול, משום שאינו ניכר וסותם כנגד הפתח, [ויש בזה כמה נוסחאות באחרונים, עם נפק"מ ביניהם, ואכמ"ל]. ובאופן שהעמוד נמצא מאחורי בית או חצר מוקפת גדר בפני עצמה, שזה נקרא אחורי רשות אחרת, חייבים לתקנו ולהעבירו אל פני החצר, שיהיה עמוד בולט וניכר כנגד פתח העירוב.

עמוד נאחורי קיר של חצר סתורה

מעמדים מיוחד לרגל סיום מחזור החורף, והלוקת תעודות
בימים אלו נבחנו עשרות אברכים שלמדו במסגרת השיעורים של העירובין למעשה, ורכשו ידע עצום ומעשי בהלכות הקשות והמורכבות. כל האברכים מציינים את החיבור שנוצר להם לקיום ההלכה ושמירת השבת, בעקבות הלימוד במסגרת זו, מחמת שהם כעת מבינים מה הם רואים, מבינים כיצד מקפידים על כל פרט, והיכן לא מקפידים כל כך. וכעת לאחר שהשלימו את הלימוד, חוזרים עליו ונבחנו עליו, יתן ה' שיזכה כל אחד לזכות לידיעת התורה בשלימות, ולדעת את ההלכה למעשה על בוריה. בשבוע שעבר לפני חג השבועות, התקיים מעמד הסיום בבני ברק, בביהמ"ד יוצאי ארצות תורה, בו השתתפו עשרות אברכים שהשתתפו במסגרות שהתקיימו בבני ברק. במעמד הסיום חולקו תעודות הצטיינות לעשרים אברכים שעברו את המבחן והצטיינו בידיעותיהם הנפלאות.

מעמד הסיום בעיר פתח תקוה בשילוב שיעור מיוחד

בעוד שבוע יתקיים בעז"ה מעמד הסיום וחלוקת התעודות בעיר פתח תקוה, לקבוצת האברכים מכולל תושבי העיר, שעמלו במשך כחצי שנה על לימוד ההלכות, בצורה יסודית ומקיפה, במקביל ללימוד המסכת במסגרת הכולל, והרחיבו ידיעותיהם בחלק המעשי בהלכות עירובין. מסלול זה הינו דבר חדש בעיר פתח תקוה, והדבר גרם להתעוררות גדולה. כבר בשלב זה יצאו כמה אברכים מתוכם לבדיקת עירובים במקומות שונים, והביאו התעוררות לתיקון העירוב באזור מגוריהם, ושוקדים כעת להביא את התיקון בפועל בס"ד.

לרגל המעמד המיוחד, יתקיים שיעור עם מצגת מיוחדת, שיהיה פתוח לכלל הציבור הפתח תקואי, ובו נבאר בס"ד את הנושאים המרכזיים שמתמודדים איתם מפקחי העירובים בזמנינו, ואת הדברים החשובים שאי אפשר להקפיד עליהם בכל עירוב, ובעבורם עושים את העירובים הפנימיים, על מנת שיהיה עירוב בדרגה שבני התורה יוכלו לסמוך לטלטל בו כהלכה.

[כמובן שלא בכל שכונה יש אותם אפשרויות, ויש מקומות שגם העירוב הפנימי נסמך על קולות מסוימות, כגון בנושא רשות הרבים לדעת השו"ע, המשנ"ב כתב על כך שבעל נפש יחמיר כשיטה זו, וכן בנושא השכירות מגוי ומומר בשכונות שאי אפשר לשכור שכירות פרטית. ובשלב כך אנו במוקד העירוב עומדים בקשר עם למעלה ממאתיים עירובים שכונתיים ברחבי הארץ בקהילות הקודש, ומעדכנים את השואלים שמעוניינים לדעת מהי רמת הכשרות באמת בכל מקום].

הודעה משמחת לתושבי העיר פתח תקוה

לרגל סיום מחזור לימוד הלכות עירובין למעשה והכשרת עשרות בודקי עירובין

יתקיים שיעור מיוחד בליווי מצגת

על הנושאים המרכזיים שמתמודדים מפקחי העירובים בזמנינו ועל המעלות וההידורים שנעשים בחלק מהעירובים המעמד יתקיים בעז"ה באולם ביהכ"ס מקור חיים ביום חמישי פרשת שלח, י"ז בסיון, בשעה 7:30

בהשתתפות רבני העיר שליט"א

הציבור היקר מוזמן להשתתף לכבודה של תורה

עריכת תכנית להקמת עירוב חדש ליישוב בדרום

בתחום הפעילות לבדיקת עירובים, הגענו בשבוע האחרון ליישוב חדש שעדיין לא ביקר בו איש עירובין מומחה, והרב של הישוב קרא לנו שנבוא להזדריך אותו כיצד לתקן את העירוב. במקרה זה הוא ידע שהעירוב אינו

דין זה אינו מפורש בש"ע, וגם לא במשנ"ב, ובכל זאת הוא דין שנפסק להלכה, וכך מורים רבני זמנינו גם כלפי עירובים עירוניים, שצריכים לתקן שלא יהיה עמוד אחורי בית או חצר. כמובן שמקור הדין מבואר בכמה אחרונים, אבל ההלכה אינה מפורשת כל כך. ובספר נתיבות שבת כתב להקל באופן שהחוט הולך באלכסון והוא ניכר לעומד בהמשך החוט, אבל באופן שעובר על קיר החצר ואינו ניכר גם מהמשך הפתח, גם הוא נקט שאינו כשר. לפ"ז צריך להוציא את העמוד ממקומו ולהעביר אותו אל הקיר שלפני החצר.

עמוד מושטל בתוך קיר בטון פסול

במקום אחר היה עמוד יפה עם החוט מעליו, אבל כשהתקרבו לעמוד שמנו לב שהוא נמצא בתוך הקיר. השכן הנחמד שעשה קיר סביב לחצר, השאיר את העמוד במקום ויצק את קיר הבטון כשהעמוד נמצא בתוכו. הוא התכוון לטובה כדי לא לפגוע בעירוב, אבל זה פוסל את העמוד מעיקר הדין. גם דין זה אינו כתוב מפורש, אבל הוא יוצא מתוך דברי הראשונים והפוסקים, כפי שבארנו במסגרת שיעורי העירובין, והביאור הוא, דכיון שבכל מחיצה פני המחיצה הם גודרים את הרשות, ולא המילוי שבתוך הקיר, ממילא יוצא שגם אם נחשיב את הקיר כתחילת העמוד, יוצא שכעת צורת העמוד היא כצורת קיר ארוך, וקיר ארוך אינו כשר לעמוד של צורת הפתח. [ואין לדמות את העמוד לדברי הגמ' בעירובין (דף ת:)] לגבי לחי שמוסיף כהמשך לקיר ארוך, שאם עושה אותו שווה לכותל אינו כשר כי אינו ניכר, ואם עושה אותו קצת יותר גבוה או קצת יותר נמוך הוא כשר, מפני שניכר משאר הקיר. אינו דומה לכאן, כי שם הלחי מתחיל מהקרקע אלא שחסר לו היכר, וע"ז מועיל שמאריך יותר כדי שיהיה היכר, משא"כ כאן שאין העמוד מתחיל מהקרקע, הרי אינו עמוד, ולא יועיל היכר לדבר שאין לו דין מחיצה כראוי לעמוד של צוה"פ].

חובת הכשרות שהבודק ילמד את ההלכות במסגרת מתאימה

מכל הדברים הנ"ל אנו לומדים שוב ושוב, כמה חשוב שהבודק ילמד את ההלכות היטב ויעבור הכשרה מקצועית כיצד מיישמים את ההלכות בשטח בהתאם למציאות של זמנינו, כי אחרת הוא עושה חיזוקי למה שהוא רואה שעשו במקומות אחרים, ואינו יודע להבחין איזה דבר משנה את ההלכה ופוסל את העירוב. יתכן שהוא בודק ומתקן את העירוב במסירות רבה כמה שנים, ועדיין לא התחיל להיות להם עירוב.

אנו מביאים את הדברים כאן, כדי שלפחות אלפי הקוראים היקרים, ילמדו את הענין ואת ההלכות, ויעוררו על כך במקומות נוספים, שיעמידו בודק שבקי בהלכה, או ישלחו את הבודק שנמצא ללמוד את פרטי ההלכות, וכך יהיו עוד עירובים שיעשו כראוי. וכמובן כל עוד שאיננו יודעים על טיבו של הבודק, רק שמענו שהוא אדם מסור וותיק ומתפלל וכדומה, זה עדיין לא נותן הכשר לעירוב, עד שיגיע בודק שיודע גם את הבעיות המצויות וכיצד שמים לב אליהם.

יש לציין שניסינו לארגן לימוד לעוסקים ביישובים, אך מכמה סיבות זה עדיין לא ניתן לביצוע. כמו כן הרבנות אינה יכולה לדרוש מהם לעבור הכשרה כפי הדרישה המינימלית שיש בשאר נושאי הכשרות. אי לכך יש הזנחה וחוסר אחריות בתחום זה, ומי שיש באפשרותו להשפיע על קידום הנושא באופן שניתן לביצוע, נשמח להיות שותפים איתו להציל את הרבים.

עמוד שהוקף בגדר וראשו יוצא מהחוף לגדר

שאלה מענינת סביב ענין זה, נדמנה לנו בעת שבדקנו ישוב במרכז הארץ, יחד עם כמה אברכים שהשתתפו בשיעורים ובאו להתקדם בידיעות למעשה. היה עמוד צמוד למבנה גדול, ששימש לצורת הפתח כשרה שהגיעה עד המבנה, וממנו והלאה השתמשו בגדר של המבנה, אך מחמת איזה סיבה לא ידועה, הוסיפו גדר סביב לעמוד שהתחברה למבנה משני הצדדים, ויוצא שכביכול העמוד נמצא בתוך רשות היחיד נפרדת. דין זה מפורש במשנ"ב (סי' שס"ג ס"ק ק"ג) שהוא פסול.

אלא שהעירו האברכים שהגדר עצמה תתיר את העירוב, נחשב את הגדר כמו לחי, ויהיה צורת הפתח כשרה מדין הלחי. והתשובה היא כיון שהעמוד כאן היה עקום, וראשו יוצא מחוץ לגדר, א"כ החוט אינו עובר מעל הגדר, והגדר אינה יכולה להיות לחי. ומ"מ לגבי לפסול את העמוד היא פוסלת אפילו שראשו יוצא לחוץ, כי סוף סוף עיקר העמוד הוא למטה, וזה נמצא ברשות היחיד אחרת. ודו"ק בזה.

העמוד בעירוב בטבריה יכול להיות שלך!

עלות צורת הפתח אחת, 2 עמודים - 1900 ₪
הנצח את יקירך והעמד להם זכות לנצח!
חדש! ניתן להנציח את שם התורם על העמוד.
לתרומה ולמסירת שמות
דרך נדרים פלוס, בתוך קופת מוקד העירוב,
לפרויקט הקמת העירוב בקרית שמואל בטבריה
או על ידי נציג בטלפון - 0548483320

בדיקת מתחם סגור שגם בו התגלתה בעיה המורה

בשבוע האחרון נסענו לבדיקת מתחם של מוסד שמשכירים אותו לציבור, ואחד מהמתארחים ביקש ליתר ביטחון לוודא שהמקום מוקף גם מבחינת כשרות העירוב, [והוא סיפר ששמע לפני כמה שנים שיעורים ממוקד העירוב, ומתוכם הבין שצריך להשקיע בבדיקת מומחה לעירוב]. הגענו למקום והגדר היתה שלימה, וכבר היה נראה שאין שום בעיה, ובכל זאת לקראת היציאה התברר שיש בעיה דוקא בשער בכניסה, כיון שרוב השער היה גבוה ג' טפחים מהקרקע.

וא"כ גם כשהוא סגור אין לו דין מחיצה, והוא כמו פירצה בגדר, וא"כ זה אוסר את כל המתחם כי יש פירצה למתחם כולו [בצורה שאין העמוד מרובה על הפרוץ בזווית זו].

הנהלת המקום עשתה צורת הפתח כמה מטרים לפני השער, אך גם שם היתה בעיה, שאחד מהעמודים הותקן על קיר קטן, ולגבי עירוב מחשבים מהקרקע שלמטה [כשאין שטח רחב ד' על ד' על גובה הקיר]. וא"כ אין להכשיר את הפתח בצורה כזו. קראנו לצוות המקום להעיר את תשומת ליבם, והם נענו ברצון לתקן את הדבר, אך למדנו מכאן, שאפילו מקום סגור ומגודר צריך בדיקה בצורה הלכתית מקצועית, לשים לב לבעיות המצויות.

להניח מפתח על אדן החלון סגור מבחוץ

נביא כאן אחת מהשאלות שהגיעו מאברך ששכר צימר לשבת, וכשהתקשר ביום שישי לברר על העירוב התברר לו שהעירוב שם אינו כשר. בלית ברירה הוא לא יטלטל, אבל יש לו בעיה קשה איך יצא מהדירה וינעל אותה מבחוץ, הרי הוצאת המפתח אסורה. המציא האברך רעיון שיחביא מפתח נוסף מחוץ לדירה בתוך ד' אמות לדלת, ובשבת יוציא מהמחבוא וינעל ויחזיר למחבוא, בלי להכניס לדירה, והרי הטלטול בחוץ בתוך ד' אמות בכרמלית מותר. אך כשחיפש מחבוא, מצא רק את אדן החלון של הדירה [בקומת קרקע], והוא שם לב להלכה שאדן החלון הוא מוגדר רשות היחיד מדין "חורי רשות היחיד". אלא שכאן יש להסתפק אם הוא יגיף את התריסים ויסגור את שמשות החלון, האם נוכל לומר שכעת אין לאדן החלון דין רה"י, כיון שיש תריסים שמבדילים אותה מהדירה, או שמא כיון שהם נועדו להיפתח, זה מוגדר עדיין חור של רה"י. וצ"ע לדינא. [עי' שבת דף ט. בזמן שהפתח נעול. ויש לחלק].

לקראת ימי בין הזמנים
נא זכרו לפני ששוכרים מקום לשבת
לברר על כשרות העירוב

כדי למנוע עגמת נפש
כאשר מתברר בערב שיבת שאי אפשר לצאת לטייל
וכדי לא להיכשל בטלטול במקומות
שאין עירוב כשר
לבירורים על מקומות ברחבי הארץ - 054-84-83320

לשיעורי הדרכה דיגיטליים - מכון הלכה למעשה - A532534735@GMAIL.COM